

የሰ/መ/ቁ - 149861

ቀን - 30/09/2010ዓ.ም

ዳኞች:- ተኸሊት ይመሰል

ተፈሪ ገበየ (ዶ/ር)

ቀነዓ ቂጣታ

ተሾመ ሽፈራው

አብዬ ካሳሁን

አመልካች:- አቶ ቶወፊቅ ላሉ - ቀርቦዋል ::

ተጠሪ:- አቶ ስራጅ ጀማል - ቀርቦዋል ::

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል::

ፍ ር ድ

ክርክሩ የተጀመረው በስልጤ ወረዳ ፍርድ ቤት ሲሆን፣ አመልካች ከሳሽ ተጠሪ ደግሞ ተከሳሽ በመሆን ተከራክረዋል። የአመልካች ክስም በአጭሩ በ2004 ዓ.ም ወደ አረብ አገር ስሄድ ዋጋቸው በድምሩ ብር 19,000.00 የሚያወጣውን አንድ በሬ፣ አንዲት ላም ከነጥጃዋ እና አንዲት ሴት አህያ ተከሳሽ እንዲጠብቅልኝ አደራ ሰጥቻቸዋለሁ፤ እንዲሁም መኖሪያ ቤት እና ንግድ ቤት እንዲገዙልኝ አረብ አገር ሆኔ ብር 320,000.00 የላኩላቸው ቢሆንም ተከሳሽ ብር 120,000.00 መልሰውልኝ ቀሪውን ገንዘብ ለመመለስ ፊቃደኛ አልሆኑም፤ በመሆኑም ከብቶቹን እንዲሁም ቀሪውን ገንዘብ ብር 200,000.00 ተከሳሽ እንዲመልሱ ይወሰንልኝ የሚል ይዘት ያለው ነው።

ተጠሪ ለቀረበባቸው ክስ በሰጡት መልስ በክሱ የተጠቀሱትን ከብቶች ከከሳሽ በአደራ አልተቀበልኩም፤ ከሳሽ ቤት እንዲገዛላቸው ወጭ አገር ሆነው የላኩልኝ ገንዘብ የለም፤ ተከሳሽ ተከፍሎኛል ያሉት ብር 120,000.00 ብድር የሰጠሁት ነው በማለት የቀረበባቸው ክስ ወድቅ እንዲሆን በማለት ተከራክረዋል። በበኩላቸው ባቀረቡት የተከሳሽ

ከሳሽነት ክስ በብድር መልክ በባንክ ሂሳባቸው ገቢ ያደረጉትን ገንዘብ ብር 120,000.00 ከሳሽ እንዲከፍሉኝ ይወሰንልኝ በማለት ዳኝነት የጠየቁ ሲሆን፤ አመልካች በበኩሉ ከተጠሪ የተበደርኩት ገንዘብ የለም በማለት ተከራክረዋል።

ጉዳዩ በመጀመሪያ የቀረበለት የወረዳ ፍርድ ቤትም በዚህ መልኩ ከግራ ቀኝ የቀረበውን ክርክር እንዲሁም ማስረጃ ከሰማ በኋላ አመልካች ከብቶቹን ለተጠሪ አደራ መስጠቱን ለማስረዳት ቀርበው የተሰሙት የሰው ምስክሮች ቃል የተለያየ እና እርስ በርስ የሚጋጭ በመሆኑ በግራ ቀኝ መካከል በህግ አግባብ የተደረገ የአደራ ወል ስለመኖሩ አለመረጋገጡን፤ እንዲሁም ከብር 500 በላይ የሆነ ጥሬ ገንዘብን በአደራ የመስጠት ወል ስለመኖሩ ማስረዳት የሚቻለው በጽሑፍ በተደረገ ወል መሆኑን እና አመልካች በዚህ መልኩ ያቀረቡት ማስረጃ አለመኖሩን (የፍትህ-ህብረት ህጉ አንቀጽ 2782(1) እና 2472(1) በዋቢነት በመጥቀስ) የአመልካችን ክስ ወድቅ ያደረገ ሲሆን፤ ተጠሪ ለአመልካች ብር 120000.00 አበድሬያለሁ ያሉትንም በተመለከተ በፍትህ-ህብረት ህጉ አንቀጽ 2472(1) መሠረት ይህን የሚያስረዳ በጽሑፍ የተደረገ የብድር ወል አለመኖሩን ጠቅሶ የተከሳሽ ከሳሽነት ክስንም ወድቅ በማድረግ ወስኗል። አመልካች ይህን ወሳኔ ባለመቀበል ለስልጤ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ያቀረበ ቢሆንም፤ የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት የስር ፍርድ ቤቱን ወሳኔ በማጽናቱ አመልካች ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር አቤቱታ ያቀረበ ቢሆንም የክልሉ ሰበር አጣሪ ችሎት የቀረበውን የሰበር አቤቱታ ሰርዞታል።

ይህ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም በዚህ ወሳኔ ቅር በመሰኘት ለማስለወጥ ሲሆን፤ አመልካች በቀን 20/03/2010 ዓ.ም ተዘጋጅቶ በቀረበ የሰበር አቤቱታ በስር በክልሉ በየደረጃው ባሉት ፍርድ ቤቶች የተሰጡት ወሳኔዎች እና ትዕዛዝ መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈጸመባቸው ናቸው የሚሉባቸውን ምክንያቶች በመዘርዘር ታርጦ ይወሰንላቸው ዘንድ ዳኝነት ጠይቀዋል። አቤቱታው ተመርምሮ ያስቀርባል በመባሉም ተጠሪ በተደረገላቸው ጥሪ መሠረት ቀርበው ግራ ቀኝ ክርክራቸውን በጽሑፍ ተለዋወጠዋል።

የጉዳዩ አመጣጥ በአጭሩ ከላይ የተገለጸው ነው። እኛም የስር ፍርድ ቤቶች የአመልካችን ክስ ወድቅ በማድረግ የሰጡትን ወሳኔ አግባብነት ከግራ ቀኝ ክርክር እና

ለጉዳዩ አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ መዝገቡን እንደሚከተለው መርምረናል። ከክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው አመልካች በስር ፍርድ ቤት ላቀረቡት ክስ መሠረት ያደረጉት ተጠሪ የተለያዩ ክብቶችን ሊጠብቁላቸው በአደራ መቀበላቸውን እንዲሁም ቤት እንዲሰሩላቸው አመልካች የላኩትን ገንዘብ ተቀብለው አለመመለሳቸውን ነው። ተጠሪ በበኩላቸው ክብቶቹንም ሆነ ገንዘቡን ከአመልካች በአደራ አለመቀበላቸውን ገልጸው የተከራከሩ መሆኑን የስር ፍርድ ቤት ወሳኔ ግልባጭ ያሳያል። በመሆኑም አመልካች በክሱ የተመለከቱትን ክብቶችም ሆነ ገንዘቡን ለተጠሪ በአደራ መልክ የሰጣቸው ስለመሆኑ በቅድሚያ የማስረዳት ግዴታ ይኖርባቸዋል። ክብቶቹን በአደራ መስጠታቸውን በተመለከተ አመልካች የሰው ምስክሮችን አቅርበው ያሰሙ ሲሆን፣ የወረዳው ፍርድ ቤትም አመልካች ያቀረቧቸውን የሰው ምስክሮች ቃል በመመዘን፣ የቀረቡት የሰው ምስክሮች ቃል የተለያዩ እና እርስ በእርሱ የሚጋጭ መሆኑን ጠቅሶ የአደራ ወል በመካከላቸው ስለመደረጉ አላስረዱም በሚል ድምዳሜ ላይ መድረሱን ተመልክተናል። በሌላ በኩል በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግስት አንቀጽ 80(3-ለ) እንዲሁም በአዋጅ ቁጥር 25/88 አንቀጽ 10 መሠረት የዚህ ሰበር ሰሚ ችሎት ስልጣን መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተትን በማረም ላይ የተገደበ በመሆኑ ከፍራ ነገር ጋር በተያያዘ በስር ፍርድ ቤቶች የቀረቡትን ማስረጃዎች ድጋሚ ሊመዘን የሚችልበት ህጋዊ ምክንያት አይኖርም። ስለሆነም አመልካች በክሱ የተመለከቱትን ክብቶች ለተጠሪ በአደራ ስለመስጠቱ አልተረጋገጠም በሚል የስር ፍርድ ቤት የደረሰበት ድምዳሜ መሠረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ነው ለማለት የማይቻል በመሆኑ አመልካች በዚህ ረገድ ያቀረቡት ክርክር ተቀባይነት ያለው አይደለም።

ከወጭ አገር የተላከ ገንዘብን በተመለከተ አመልካች የሚከራከሩት ተጠሪ የንግድ እና የመኖሪያ ቤት እንዲሰሩላቸው ገንዘቡን መላካቸውን ነው። ከላይ እንደተመለከተው ተጠሪ የተላከላቸው የአደራ ገንዘብ አለመኖሩን ገልጸው ተከራክረዋል። የስር የወረዳው ፍርድ ቤት በወሳኔው እንዳመለከተውም፣ በአደራ የተሰጠ ገንዘብ መኖሩን ለማስረዳት ተቀባይነት የሚኖረው ማስረጃ በጽሑፍ የተደረገ የአደራ ወል ስለመሆኑ በፍትሐብሔር ህጉ አንቀጽ 2782 እና 2472(1) ድንጋጌዎች ጣምራ ንባብ መረዳት ይቻላል። ይሁንና አመልካች በዚህ መልኩ ያቀረቡት ማስረጃ የለም። በሌላ የሰው ወይም የሰነድ ማስረጃ ደግሞ ይህን ማረጋገጥ አይቻልም።

በአጠቃላይ የስልጤ ወረዳ ፍርድ ቤት የአመልካችን ክስ ወድቅ በማድረግ የሰጠው ወሳኔ እንዲሁም የስልጤ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት እና የክልሉ ሰበር ችሎት የወረዳውን ፍርድ ቤት ወሳኔ በማጽናት፣ በቅደም ተከተል፣ የሰጡት ፍርድ እና ትዕዛዝ በህግ አግባብ ነው ከሚባል በስተቀር መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ አላገኘንም። በመሆኑም ተከታዩ ተወስኗል።

ወ. ሳ ኔ

1. የደቡብ ብ/ብ/ሕ/ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት በመ/ቁ/ 08453 በቀን 20/12/09 ዓ.ም በዋለው ችሎት፣ የስልጤ ወረዳ ፍርድ ቤት በመ/ቁ/11642 በቀን 19/06/09 ዓ.ም በዋለው ችሎት እንዲሁም የስልጤ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁ/13236 በቀን 25/09/09 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጠውን ወሳኔ በማጽናት፣ የሰጠው ትዕዛዝ በፍ/ሥ/ሥ/ህጉ አንቀጽ 348(1) መሠረት ፀንቷል።
2. በዚህ ችሎት በተደረገ ክርክር ምክንያት የወጣውን ወጪ እና ኪሳራ ግራ ቀኝ የየራሳቸውን ይቻሉ።
3. በዚህ ችሎት በቀን 30/05/2010 ዓ.ም ተሰጥቶ የነበረው ዕግድ ተነስቷል፤ ይፃፍ።

መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መዝገብ ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት ።

አ/ጐ